

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rákoskereszturna (Pest megye) küldendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPPULAJDONOS:

NOSZKO ISTVAN

rákoskereszturi lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL

ágyalvi esperes-lelkész kiskéri lelkész. emk. (H. C.)

DUSZIK LAJOS

szatmári lelkész.

GÖMÖRY JÁNOS

eperjesi főgym. igazgató

Megjelenik hetenként ev. iven

A lap ára:

Égész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

Allandó hirdetésanyag vezetés szert

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Hanyatlásunk.** — r. — **Esperességi közgyűlés.** — **Belélet.** —
Pályázatok és hirdetések.

Hanyatlásunk.

A ki e sorokat írja, évek hosszú sora óta állandóan és tevékenyen vesz részt egyházi törvényhozási, közigazgatási és törvénykezési ügyeink intézésében. Jól ismeri egyházunknak állampolgari és felekezeti közti helyzetét, sőt számtalanszor nyílik alkalm arra, hogy az u. n. kulisszák mögé is bepillantva, főként a kormánynek egyházunk és más egyházakkal szemben követett magatartása között párhuzamot vonjon.

Az utóbbi évek során szemlélődésem annak a szomorú ténynek megállapítására vezetett, hogy az evang. egyház — szemben a többi bevett keresztyén egyházakkal — fokról-fokra inferioris helyzetbe jutott; befolyása, vezetőinek tekintélye és ereje alábbszállt s ebből kifolyólag az állam jóakaratu pártfogásának biztosításában a többi egyházakkal versenyezni nemesak hogy nem tud, de közérdekű törekvései is a legtöbb esetben meddők, olykor pedig a felekezeti jogegyenlőség és viszonyosság elvének nyilvánvaló sérelmeit is kénytelen eltűrni.

A hatalmas, dédelgetett róm. kath. egyházzal szemben nem is szólva, azt látjuk, hogy a tulnyomóan idegen ajku gör. kel., különösen pedig a gör. kath. egyházzal, annak főpapjaival és iskoláival szemben úgy a kitüntetések, mint az anyagi támogatás terén bőkezű az állam. Szigoruan vett törvényes jogalap hiányában is berendezkedési s egyéb segély-adományokkal halmozza el. A református egyháznak is olesó, de drágán forgatható milliós kölesönt, nagy értékű kincstári telket stb. bocsát rendelkezésére. Ezzel szemben a legkulturáltabb lakosságot felölelő, s különösen idegen ajku hívei körében felette becses hazafias szolgálatot végező evang. egyháznak mindezekből semmit sem juttat, sőt olykor törvényes igényeinek kielégítése elől is elzárkózik.

Hétségtelennek látszik előttem, hogy a vázolt jelenségnek „intra et extra muros“ keresendők az okai. Valahogy megfeledezett rólunk az államkormány, ez igaz. Diszont mi magunk is elernyedünk; az ősi örökség megtartásában egykor tanusított öntudatos, lelkes, bátor magatartást közönyösség, felszínes elégedetlenkedés, személyes torzsalkodás, kicsinyes sajtóharcok váltották fei. Egyházi gyűléseinknek nincs kimagasló, pártpolitikát nem ismerő, egyházpolitikai, pénzügyi, iskolai programja. Legfőbb egyházi közigazgatási hatóságunk jegyzőkönyvei pedig igen gyakran soha végre nem hajtott határozatot örökítenek meg.

Nem az irigység, még kevésbbé a kapzsiság, vagy békebontás szelleme diktálja e sorokat. Sőt helyesnek, indokoltnak tartjuk azt, ha az állam az egyházakat, mint legbecsesebb s hazánkban domináló kultur tényezőket támogatja, kitünteti. Azt sem állítjuk, hogy merő rosszindulat, vagy talán pártpolitikai elfogultság vezette az utóbbi években uralmon levő kormányt akkor, a mikor éppen csak az evangélikus egyházzal szemben mutatkozott mostohának. Ellenkezőleg! Meddőségünk, sőt hanyatlásunk okai első sorban önmagunkban, egyházi közszellemünkben, és szervezetünkben keresendők.

Mondhatná e sorok kritikus olvasója, hogy a róm. kath. egyházzal, annak befolyásával és érvényesülési konjunkturáival ne hasonlítsuk össze egyházunkat, mert hiszen a róm. kath. főpapság mögött álló fejedelmi vagyon s öket környező pompa, valamint a feltétlen obedienciának kezükben levő hatalmas fegyvere olyan tényezők, a melyek a kormány szemében — az 1848: XX. t. c.-ben kimondott felekezeti jogegyenlőség és viszonyosság dacára is — megkülömböztetett helyzetet biztosítanak számára. Feltűnik azonban, hogy a református egyház, melynek nincs hier-

archikus szervezete, alkotmánya éppen olyan, mint a mienk, püspökei sem Krózusok: tanügyi és pénzügyi nagyszabásu programját fényesen valósítja meg — az állam támogatásával s ugyanakkor, amikor az evang. egyháznak hasonlótárggyu felterjesztései *válasz nélkül* maradnak.

Ismételjük, hogy ennek a kirívó s a szemlélődő más felekezetheliek részéről is mindgyakrabban felismert jelenségnek okát nagyrészt a mi egyházi szervezefünkben kell keresni.

Ugyanis hasonlíthatatlanul más az adminisztratio az egyházi önkormányzat három alsó tagozatán, mint a legfelsőbbnél, vagyis az egyetemes egyháznál. Az utóbbinál szinte kimerül az évenként tartott egyetemes gyűléssel s néhány bizottság évközi működésével. Az egyházközségnél, esperességnél, egyházkerületnél azonban az évközi állandó közigazgatás lép előtérbe. Ha már most tekintetbe vesszük azt, hogy az állammal szemben törvényes alapon, vagy a felekezeti viszonyosság jogcímén támasztható igényeink érvényesítésére az egyet. egyház és annak közegei vannak hivatva és jogosítva, úgy hogy egy-egy kerület, vagy annak bármily agilis püspöke is — hatáskör hiányában — egyet. érdekü s egyuttal az államkormány cselekvését igénylő ügy intézésébe be nem folyhat: akkor nyilvánvaló előttünk, mit jelent az, hogy az egyetemes egyházi közigazgatásban nem azok az elvek és nem azonos közegek érvényesülnek, mint egyházi önkormányzatunk három alsó tagozatán.

Az ebből eredő s fentebb csak általánosságban jelzett, de konkrét adatokkal is bizonyítható mérhetetlen nagy kár elkerülésére régóta hangoztatjuk az egyetemes központi iroda felállításának szükségességét. Nem került el figyelmünket ugyanis az, hogy a református egyház különleges állami támogatása egybe esik azzal az idővel, a mióta a ref. konventi irodát felállították. Nem mondjuk azt, hogy a debreczeni ref. jellegű egyetem, az olesó államkölesön, a fővárosi nagyértékü ingatlan stb. biztosítása *kizárólag* a ref. konventi iroda működésével állana okozati összefüggésben; de bizvást megkockázthatjuk annak kijelentését, hogy a felsorolt és a ref. egyet. adminisztratio körébe vágó sok más ügynek eredményes lebonyolításában a konventi irodának hiváló szerepe volt.

Nekünk ilyen szervünk nincs. Mert még csak embrióját sem teremfettük meg a mult évi egyet. közgyűlési határozattal. Egy ilyen hivatal élére *kizárólag* ennek a hivatalnak élő, nagy elméleti és gyakorlati készséget igazoló szakember állítandó. Állandó, gyors — a régi agensek szerepkörét is felölölő — tevékenységet kell

kifejtenie s akkor azután a ráfordított költség busásan megtérül.

Még szerencsésebb megoldásnak tartanám, ha e hivatal felett s általában az egyet. egyházi évközi administratio élén az egyet. egyházi és iskolai felügyelővel teljesen azonos hatáskörü püspök állana, aki a felügyelővel együtt ugyanazon alkotmányjogi elvek szerint látná el hivatalát, amint azt az egyházközségi, esperessépi és egyházkerületi kettős elnökség teszi. Pusztán az egyetemes egyházi és iskolai felügyelőtől ilyen nagyarányu, felelősegteljes, mindennapi munkát, sokszor specialis szakképzettséget igénylő munkásságot nem kívánhatunk! Egyetemes egyházunknak közvéleménye ugyszólván az, hogy jelenlegi egyet. egyházi és iskolai felügyelőnk nagy szelleme, munkakészsége, tudása, erős vallásos öntudata párját ritkítja s ennyi kiváló tulajdonság csak igen ritkán összpontosul egy agyban és egy szivben. S ha még ő mellette is megkívánja egyházunk érdeke a püspöki elnöktársnak nemcsak a közgyűlésen, de az egész éven át munkáló segítő kezét, mennyivel inkább szüksége lesz erre egyetemes egyházunknak akkor, mikor ő utána másnak kezébe kerül az ősi, dicsőséges zászló!

Egyháztársadalmunk közszellemének, sajtójának is jó lenne irányt változtatni. Sajtónk temperamentumát hibáztatjuk a nélkül hogy az elmentés nézetek szabad megnyilvánulásának áldásos jelentőségét tagadnók. Egymás kölcsönös becsülése, különösen pedig a vezéreket támogató solidaritás mind olyan erőforrások, amelyeknek kimerítését leghamarább az ellenfél veszi észre s tiszteletet, megbecsülést parancsol neki.

— r.

Esperességi közgyűlés.

A *pestvidéki* evang. egyházmegye Julius hó 5-én tartotta meg ez évi rendes közgyűlését Budapesten a Deák-téri diszteremben *Sárhány Béla* főesperes és *Földvály Elemér* egyházmegyei felügyelő elnöklete mellett. Az esperességi közgyűlést hosszabb lelkeszi értekezlet, majd gyámintézeti közgyűlés végül a lelkeszek, tanítók és világiak közös urvacsorája előzte meg. Magát a közgyűlést *Földvály* felügyelő azzal a kijelentéssel nyitotta meg, hogy nem a beszédek, hanem a tettek korszakát éljük s azért csak röviden üdvözölte a szép számban megjelent közgyűlési tagokat s a közgyűlést megnyitotta. Megalakulás után *Sárhány* főesperes előadta évi jelentését, a melyet a közgyűlés tudomásul vett s az elnökség intézkedéseit helyben hagyta. Ugyancsak tudo-

másul vette *Krullschnitt* Antal alesperes évi jelentését. A *Jamvisha* Lajos lemondott világi főjegyző helyébe, hosszú buzgó munkálkodásának elismerése mellett főjegyzőül Sárkány Ernő aszódi főszolgabíróvá választotta meg s ennek helyébe aljegyzőnek: Revalló Pál kiskőrösi másodfelügyelőt.

A közgyűlés tárgysorozatának 38 pontjából csak azokat említjük meg, a melyek közérdekűek. El lett fogadva a kerületi közgyűlés által hozzászólás céljából leküldött Umutatás a ker. tanfelügyelők részére. Fel lettek hívva a gyülekezetek, hogy a hol a terményeket bármely időben egyszer smindenkorra megváltották, a megváltási összegeket a mostani drágaságot figyelembe véve méltányosan emeljék fel. A hol megváltás ugyan nem történt, de a lelkészek és kántoroknak a jövedelme a megélhetésre nem elég, adjanak a gyülekezetek drágasági pótlékot. A papi értekezlet jkve és egyéb jelentések is tudomásul lettek véve. A különböző helyi jelentőségű ügyek előadói voltak: Kovácsy, Melezer, Sárkány Ernő jegyzők, Blatniczky Pál, Dr. Kralovánszky László és mások. Az indítványok során Bódy Pál egy kérelmet intézett az elnökséghez, hogy tegyen lépéseket a püspök urnál az iránt, hogy a katonai szolgálatot teljesítő s nem tisztirangban lévő *levita-tanítók* felmentése iránt keresse meg a honvédelmi minisztert, mert ezen leány egyházaink pusztulnak, iskoláink növendékei elzülnek, s ha a tanítással foglalkozó sok szerzetes hadmentes, miért ne mentesíttessenek azon tanítók, illetve *leviták*, a kik papi, lelkipásztori szolgálatot teljesítenek a kisebb, de egyházi szempontból igen fontos helyeken. Ezt az ügyet ajánljuk ez uttal is a többi kerületek szives figyelmébe. A közgyűlés főesperes imájával ért véget.

B E L É L E T.

Esperességi papi értekezlet. A pest-megyei evang. lelkészek július hó 4-én egész napra terjedő értekezletet tartottak Budapesten. *Sárkány Béla* főesperes, értekezleti elnök reggel 9 órakor az Isten segítségének hívása mellett nyitotta meg az értekezletet. Az első előadója volt *Chugyik Pál* aszódi lelkész a ki „megszívlelésre méltó eszmék a reformáció 400 éves jubileumára” címen igen szép, valóban magas ideális szempontból vázolta az evangélikus egyháznak feladatát, a mely kell hogy a felekezeti korlátokon át hirdesse az eszmét az *egész világnak*. Majd 10 pontban foglalja össze azokat az eszméket, a melyek figyelemre méltók lennének az egyház-

nak újabb 100 év kezdetére. Az értekezlet sokaknak felszólalása után felkéri az előadót, hogy a felszólalások figyelembe vétele mellett s főleg 3 gondolatra kiterjeszkedve u. m. a lelkész nevelésre, a vallásitanításra és az egyházi fegyelem gyakorlására, munkáját dolgozza át s a ker. lelkészi értekezletre vigye, mint az értekezlet javaslatát. Második előadó volt *Kovácsi Kálmán*, a ki szabad előadásban a zsinati mandátumok lejártáról s a zsinat feloszlásáról szolt, majd a somlyóvidéki lelkészegyesületnek ama a képviselőházhoz intézett kérvényével foglalkozott igen bőven, a melyben a lelkészek besorozását kéri. Ő is szükségesnek tartja a lelkészek, illetve lelkész jelöltek katonai szolgálatát, de csak az egészségügyi csapatoknál. E tekintetben meg lett bízva az előadó, hogy javaslatait foglalja ő is írásba s vigyük azokat is a ker. értekezletre. *Noszkó I.* előadása alapján az értekezlet a MEEB memorandumát s egyéb a lelkészek egyesületére vonatkozó (nyugdíj stb.) javaslatait hozzászólások után elfogadták. A termények megváltási értékének a mai viszonyokhoz való emelése. annak keresztül vihetősége, módja stb. képezte még a megbeszélés tárgyát. Végül a belmissziói működés és a lelkipásztorkodás terén szerzett tapasztalatokat eszerélték ki a lelkészek.

Egyházmegyei közgyűlés. A bácsi egyházmegye j. évi június 27-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Ujverbászon dr. *Leibach László* esp- felügyelő és *Wagner Gusztáv Adolf* főesperes elnöklete alatt. A főesperesnek az egyházi élet minden mozzanatára kiterjedő lelkés és alapos évi jelentését a közgyűlés tudomásul vette, s indítványára a kerület és egyetem utján sürgetni fogja a kormánynál a tábori lelkészeti ügyének rendezését olyformán, hogy 1. a tényleges katonai lelkészek létszáma emeltesék fel a hadtastek száma arányában. 2. Az összes lelkészek foglaltassanak össze egy szervezetté. 3- Adassék ki külön szervezeti szabályzat. 4. A szervezet élére állíttassék egy superintendens. 5. Addig is éljen az egyetem azzal a joggal, hogy a tábori lelkészeti ellenőrizze és felügyelje. — Az elnöki jelentésből kifolyólag kimondja a közgyűlés egy egyházmegyei missziói bizottság szervezését. — Az alesperesnek a tanügy állapotára vonatkozó részletes és beható beszámolója tudomásul vétetik. — Az iskolai bizottság javaslatára a közgyűlés hozzájárul a ker. tanfelügyelői állások szervezéséhez s a „Zsedényianum”-ra *Wolf Arthurt* ajánlja. — A jogügyi bizottság véleményezése alapján kimondja a pállankai egyháznak missziói egyházza való átszervezését; utasítja az iskolafentartókat, hogy bizto-

sítsák egyházi alkalmazottaikat betegségük idejére. A míg a zsinat a ker. közgyűlésre kiküldendő világiak napidija ügyében véglegesen nem határoz, az egyházmegye a világi megbizottak és kiküldötteknek is fizet napidiját, de csak abban az esetben, ha erre igényt támasztanak és nyugtájakat benyújtják, mert hiszen az egyházi életünkben szereplő világi urak *nobile officium*nak tartották és tartják, hogy gyűléseinken napi díjak nélkül vegyenek részt. A közgyűlés azután megválasztotta a kerületi gyűlésre kiküldendőket, tudomásul vette a számvevőszék jelentését. — A lelkészi értekezlet indítványára az esp. ösztöndíj *Kvasz István* és *Conrad Vilmosnak* ítéltetett oda. A reformatio jubileumát pedig úgy kívánja megünnepelni, hogy 20.000 koronás alapítványt létesít, melynek kamataiból 2 theologus és 1 cantor kapjon ösztöndíjat; a torzsai árvaháznál 5000 koronás alapítványt létesít az egyházmegye s a jubilaris évben reformatioi ünnepélyt és diszkyűlést tart. — A tanító egyll. gyűlés kérelmére kimondatik az „Evang. Népiskolá“-nak az iskola-fentartók által való kötelező megrendelése. Tudomásul vétetik a bányai kerület 1915 évi számadása és 1917 évi költségvetése, végül a pénzügyi bizottság jelentése is, s intézkedés történt a jövő évi tisztújítás megejtése iránt. A főesperes záró imájával a közgyűlés véget ért. Az előző napon tartott gyámintézeti közgyűlés *Wach Péterre* szavazott mint kerületi egyházi elnökre.

Esperességi közgyűlés. A *bánsági* ev. egyházmegye jun. hó 21-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Előtte való nap a bizottságok tartották üléseiket. A közgyűlés napján, reggel 8 órakor volt lelkészi urvacsoara, amely alkalommal *Bohus Károly* alesperes, temesvári lelkész volt a fungens. A közgyűlés előtt fél 9-kor az egyh. megyei *gyámintézet* tartotta rendes évi közgyűlését. 9 órakor vette kezdetét az *egyházmegyei* közgyűlés, amelyet az elnöklő főesperes: *Doleschall Lajos* buzgó imája, s a világi h. elnök *Nauer György* mélyreható gondolatokban gazdag beszéde, amelyben az egyház feladatával a háboru után foglalkozott — nyitotta meg. A megnyitó után egy megható jelenet következett; *Bohus K.* alesperes meleg szavakkal üdvözölte *Doleschall* főesperest, ki ez évben tölti be lelkészi pályafutásának 25 évfordulóját, üdvözölte őt úgy az egyházmegye, mint pedig a kartársak nevében. *Doleschall* köszönő szavai után beterveztette főesperesi évi jelentését, melyből kivesendült úgy a mult fájdalom, valamint a jövőbe vetett bizalom, az Isten iránti feltétlen hitben. Az egyes jelentések s a kerületi gyűlésre kiküldöttek megválasztása után az egyházmegyei *segély-*

egylet elnöke: *Bohus Károly* terjeszti be évi jelentését, a melyből örömmel vette ki a közgyűlés, hogy a segélyegylet jövedelme már a 100.000 koronát túlhaladja: Az egyházmegye egyik minden közgyűlésén szereplő pontja került ezután napirendre, az orsovai egyházközség ügye. A közgyűlés hozzájárult főesperes ur indítványához, hogy egy 6 tagu (3 evang. s 3 ref.) bizottság rendezze mihamarább ezen ügyet. *Karánsebes* anyagyülekezetté való átalakítása kimondatott, s ez ügyben az egyházközség elnöksége a kellő utasítással ellátatott. Több pont letárgyalása után a lelkészfizetés rendezés ügyét tárgyalta a közgyűlés. Elfogadta teljesen azon álláspontot, hogy a zsinat mondja ki a lelkészeknek a középiskolai tanároknak fizetésben való egyenlősítését. Ezzel kapcsolatban *Franz Ede* egy indítványt nyújtott be, amelyet valószínűleg az egyházi lapok útján fog köztudomásra hozni, miután az indítvány ügyében a közgyűlés határozatot nem hozott. Főesperes buzgó imája zárta be a rövid lefolyású közgyűlést.

Az Egyet. theologiai nagybizottság július 5-én Budapesten tartott ülésén Eperjesen a *Csengey Gusztáv* nyugdíjba vonulása folytán megüresedett ótestamentomi theol. akad. rendes tanszékre szept. 1-től számítva *dr. Deák János* eddigi rendkívüli tanárt választotta meg. Az V-ik (történeti theol.) tanári állás átszervezését a bizottság függőben tartotta. Megbeszélés tárgyát képezte még azon theol. akad. tanárok nyugdíj ügye, akik előzőleg gyakorló lelkészek voltak s akiknek a lelkészi szolgálati éveiket az állami tanári nyugdíjintézet nem számítja be s ez által pedig elzárjuk nevesebb lelkészeinket az elől, hogy a lelkész képzés terén, mint tanárok folytathassák működésüket, a mi közegyházi szempontból a legnagyobb jelentőségű dolog. Gyürky Pál nyugdíjintézeti ügyvivő megnyugtatta a bizottságot azzal, hogy az ilyen lelkészekből lett theol. akad. tanárok lelkészi szolgálati évek után az egyet. nyugd. intézettől fognak nyugdíjat kapni, s az itt nyerendő nyugdíj és a tanári szolgálati évek utáni nyugdíj összegezve még valamivel többet tesz ki, mint ha az összes évek a tanári nyugdíjba lennének beszámítva. És mindenesetre igen öröndetes és bizonyára hatással lesz egyes kiválóbb lelkészekre, akik tamáskodni óhajtanak. Bár mennél többen lennének!

Lelkészi állásról lemondás. Ifj. Reichert Gyula kaposszekesői lelkész a „Bethánia“ egyet. titkári állására nyert meghívást, ennek folytán lelkészi állásáról lemondott. Új állását augusztus hó első felében foglalja el.

Segélyegyleti gyűlés. Az Erdélyrészi ág. h. ev. Segélyegylet június 29-én tartotta évi rendes közgyűlését, Brassóban, a magyar evang. templomban, Kiss Árpád esernátfalusi lelkész és Grósz Frigyes esp. II-od felügyelő elnöklete alatt. E nappal esett össze véletlenül a 39–50 évesek sorozásának ideje, ami nagyon meglátszott a közgyűlés tagjainak és résztvevőinek kevesebb számán, de meglátszott a brassói templomi közönség képén is, mely közönség az előzőleg hirdetett és különben is e napon szóhasos istentiszteletre gyűlt egybe. Az istentiszteletet Petrovics Pál hosszufalusi (fürészmezei) ev. lelkész tartotta, aki Luk. 5, 15–17. alapján mondott alkalmi szónoklatot azon evangyéliomi igazságról, hogy Jézus szerint mily elválaszthatatlanul kell összefüggnie a keresztyén életben az imádkozásnak és a jótékonyaságnak, helyesebben, jötevésnek és pedig úgy az anyagi mint erkölcsi jötevésnek. Istentisztelet után a Segélyegylet közgyűlését a világi elnök tartalmas beszéddel nyitotta, melyben rámutatott azon kiemelkedő mozzanatra, hogy immár 25 éve annak, hogy Kiss Árpád lelkész az egyh. elnöki székéből vezeti az egyesület ügyeit oly szép eredménynyel, hogy az egyesület a csekély kezdetből ma már több mint 12 ezer korona alaptőke vagyonnal bír; a közgyűlés lelkes óvációi között üdvözli az e. elnököt. Ezután az elnök olvassa föl évi jelentését, mely részletesen beszámolt az egylet sikeres évi működéséről. A rendelkezésre álló segély kiosztatott a folyamódó egyházak és felsőbb iskolába járó szegény tanulók között. A múlt évi számadás elfogadtatott. Végül Bohus Pál főesperes buzdította az egyházak vezetőit a Segélyegylet ügyének buzgóbb fölkarolására. A közgyűlés az elnökség éltetésével véget ért.

A trencsényi papi értekezlet. Június hó 26-án Trencsényben tartották meg a trencsényi lelkészek évi értekezletüket — Krizsan Zsigmond főesperes elnöklete mellett. Ezt megelőzőleg urvacsorához járultak, melyet Bodiczky Cyrill kisszaniszlói testvér szolgáltatott ki. Az Ur szent vacsorájában részesült 12 lelkész. A tanácskozás elején a főesperes jelentette, hogy Svehla Ferenc lázi nyug. lelkész jun. 24-én meghalt, — hogy Bálint István beczkói lelkész és alesperes, a j. évben tartotta 50 éves lelkészi jubileumát s hogy Vitéz Lajos bánluzsányi lelkész most töltötte be lelkészi szolgálatának 40-ik évét s nyugdíjba ment. Az értekezlet a két utóbbi testvért melegen üdvözölte. Ezen bejelentés után Krizsan Péter szulyói lelkész gyakorlati írásmagyarazatot tartott, mit az értekezlet elismeréssel és köszönettel honorált. Élénk vita támadt a MELE azon

javaslata körül, melyet Roy puhói lelkész referált, hogy a zsinat, ha majd összeül, rendezze a papi fizetést a tanári fizetésnek megfelelően. A javaslatot Vitéz Lajos lelkész, a ki a lelkészek helyzetét városokban úgy mint faluhelyeken, különösen a mostani mérhetetlen és fokozódó drágaságban egészen elviselhetetlennek tartja, felszólalása és indítványára elfogadták. V. L.

Esp. gyámintézeti közgyűlés. Földvály Elemér világi és Riecsánszky Endre egyházi elnökök vezetése mellett tartotta meg Budapesten július 5-én közgyűlését a pestmegyei esperességi gyámintézet. A jelentés szerint az esperességben begyűlt az ellenség által feldult egyházak felsegítésére 1376 kor. 15 fill. gyámintézeti célokra 1210 kor. 37 fill. összesen 2586 kor. 52 f. Földvály Elemér ismét 250 koronát adományozott, melyből 50 korona segélyként lett kiadva, 200 kor. pedig gyámintézeti alapítványához csatolva, amely ezzel 2000 koronára emelkedett. Patay József bényei egyházfelügyelő 50 koronát ajándékozott. A begyűlt összegből megszavaztatott: kerületnek szabad rendelkezésre 525 kor. szeretetadományra 103 kor., Gusztáv-Adolf egyeletnek 62 k. 50 f. aszódi főgimn. nak 42 kor. ker. árvaháznak 44 kor. pozsonyi diakonissa int. nek 30 k. missziói egyeletnek 20 k. tőkésítésre 200 k. és 133 kor. a kecskeméti egyháznak. Az elnökség mandátuma lejárván új szavazás lett elrendelve.

Kaposvár. A kaposvári ev. gyülekezet ismét tett egy lépést önálló anyaegyházzá alakulása felé. Június hó 4-én tartott közgyűlésén kimondva, hogy az illetékes felsőbb egyházi hatóságok erkölcsi és anyagi támogatásának kérése és reménylése mellett július 1-től kezdve megválnak a reform. egyháztól, melynek eddig tagjai voltak és önállósulnak. E végből felkérték a püspök urat, küldjön ki a gyülekezetbe segédlelkészt, kinek javadalmát a közgyűlésen megállapították. Cyurácz Ferenc püspök a gyülekezetbe Takács Béla s. lelkészt küldte ki, aki állását július 1-én el is foglalja. A rohamosan fejlődő kaposvári volt tekintélyes lélekszámmal bíró ev. gyülekezet megérdemli a legmelegebb támogatást egyházi intéző köreink részéről.

Adomány. A herédi ág. h. ev. leányegyház orgonája rendbehozatalára az egyház új felügyelője br. Radvánszky Albert 200 koronát adományozott. A hegyes adományért ez uton is hálás köszönetet mond az egyházközség.

Meghívó. A brassói ág. h. ev. magyar egyházmegye j. é. július 18-án tartja évi rendes közgyűlését Brassóban.

Értesítés. A háborus segély felosztására vonatkozó felszólamlások e héten helyszüke miatt kimaradtak, jövő héten jönnek.

A selmeczbányai maturán. Lefolyt jun. 26—28 napján. Elnöke volt *Händel Vilmos* honti esperes, kormányképviselője *dr. Szlávik M.* eperjesi theol. akad. felügyelőtanár. 16 ifju és 2 leány állotta meg a vizsgálatot, közöttük tisztán jelesen 6, u. m. *Barlay Ervin* és *Dalma*, *Baumerth Ede*, *Becker Ervin*, *Gemziczky Gyula* és *Sommer János*. Lelkes beszédet intézett hozzánk a fényes eredmény kihirdetése után az esperes, mint elnök, és *Király Ernő* igazgató. Senki sem bukott s nagy számmal voltak a jól érettek is. A vizsgálaton is kiváló szaktanárnak bizonyult az igazgató és *Suhajda Lajos*. valamint megható, hogy a matematikából még a 80 éves nagyhirű igazgató: *Jozsovies Károly* is vállalt helyettesítést. *Zsámbor Pál* lelkésztől év. híveink áldozatkészségéről értesültünk s ugyancsak *Bakay Péter* esperestől a zólyomiakéről is a jub. Szeretetházra. A honti esperesség közelebbi gyűlésén egy ingyenes alapítvány helyet létesít az eperjesi Theol. Otthonban. Vivant sequentes! A selmeczbányai egyháztól offerteriumot várunk és kérünk.

Sz. M

Segélyegyleti közgyűlés. A pestmegyei ev. esperesség özvegy-árva segélyegylete július 5-én tartotta ülését Budapesten. A közgyűlés elfogadta a felügyelő bizottságnak a számadásokra vonatkozó jelentését s a felmentvényt a számadóknak megadta. A segélyegyletnek 1915 évben volt bevétele 101631 kor. 42 f., kiadása 58197kor. 02 f., pénztári maradványa 43434 kor. 40 f. Jövedelme 24572 kor. 95 f. költsége 17770 kor. 52 fill. jövedelmi többlete 6802 kor. 43 fill. Vagyona 333,408 kor. 63 fill. Egy nyugdíjazott fagnak vagy özvegynek ez évi segélye 900 kor. egy fél árvának 90 kor. egész árvának 360 kor.

Igazgató választás. A besztercebányai ev. főgimnáziumhoz *Varga Mihály* nyugalomba vonuló kitűnő igazgató érdemes utódjául a besztercebányai ev. egyháztanács *dr. Oravec* Ödönt választotta. Az új igazgatóra nagy feladat vár az új főgimnázium fejlesztése körül. Nemes feladataiban segítse az Ur.

Vallás tanári választás. A budai ág. hitv. ev. egyházköztség július 2-án tartotta meg vallás tanári választó közgyűlését, a melyen 20 pályázó közül *Farkas Győző* budapesti esperességi segédlelkészt választotta meg szótöbbséggel. Állását szeptember elején fogja elfoglalni. Istennek áldó kegyelme kísérje őt szép új állásában.

Aranylakodalom. *Svehla Gusztáv* breznóbányai nyug. főesperes-lelkész, a *Ferenc József* rend lovagja és neje *Lipták Matild* június hó 21-én tartották meg szűk családi körben házasságuk 50 éves évfordulóját. A családi ünnepen 23 családtag, gyermek és unoka jelent meg, hogy a szeretett szülőknek és nagyszülőknek átadja a hálás gyermeki szívek üdvözlését. A templomban *Vitalis Gyula* alesperes-lelkész áldotta meg a félszázados frigyvet. A hálás breznóbányai gyülekezet 425 koronát gyűjtött 43 éven át volt lelkészének és nejeének emlékére alapítványul ez alkalomra, melynek kamatai a papi özvegyek és árvák gyámolítására fognak szolgálni. A család tagjain és a helyi egyház közönségén kívül táviratilag küldték el üdvözlésüket: *Scholtz Gusztáv* püspök, *Csikray Károly*, *Báró Radvánszky Antal*, *Földváry Elemér*, *Baksay Péter* főesperes s az összes zólyommegyei egyházak és lelkészek. Árassza az Ur gazdag áldását az arany lakodalmat megélt párra, s adjon nekik még sok-sok örömet gyermekeikben és unokáikban.

Esküvő. Június 24-én fényes esküvőn vett részt *Geduly Henrik* püspök. A vőlegény *Platthy Gyula* meghívására a püspök Lucsinára utazott, hogy az ev. vőlegényt román. kath. menyasszonnyal *Várady-Szakmáry Idával* megeskesse. Az esketési szertartás a lucsinai ev. leányegyházköztség templomában — nagyszámu intelligens lakodalmi vendégek és a falubeli és a vidékről seregestől egybegyűlt közönség részvétele mellett — ment végbe.

Az eperjesi „Theol. Otthon“ köréből. Annak „Luther alapja“ javára 200 koronát ajánlott fel a lelkes felhívás két aláírója *Maresek János* ujesanálói, és *Heinz Lajos* torzsai, nemkülönben *Noszkó István* rákoskereszturi lelkész, 100 koronát pedig *Fábry Viktor* kolozsvári lelkész. Adományban beküldött *Noszkó I.* kamat fejében 10, *Hamar János* ipolymagyari lelkész 20, *Fábry V.* 10, és *Matulesik Gyula* greifswaldi theologusunk 10 koronát. Az elmúlt június havában az Otthon fentartására a köv. adományok folytak be; szarvasi tképzőint. ifj. gyámintézet 5, pilisi egyház 10, késmárki főgimn. ifj. gyámint. 10, *Kiss Kálmán* felsőaradi lelkész 20, *Kiss István* rszombati káplán 10, *Bonyhádi* főgimn. belmissziói köre 5, szarvasi főgimn. ifj. gyámint. 25, iglói főgimn. ifj. gyámint. 10, eperjesi kolleg. ifj. gyámint. 30, nagyszalóki egyház 10, klazányi egyház és lelkésze 6, pazdicsi egyház 10, és a felsőaradi egyház 15 koronát. Szívesen és hálással nyugtázzuk a lélekemelő adományokat, amelyekre a hihetetlen nagy árak mellett égető szükségünk

is van, valamint — mielőtt az Otthon 10 éves története és mult tanévi jelentése nemsokára megjelenék — már előre is jelezzük, hogy a jövő tanévre az Otthonba a jogászok mellett VII. és VIII. oszt. tanulókat is fölveszünk — esetleg kedvezményes helyekre is, már t. i. a mennyire azt a világháboru miatt az alsóbb évfolyamokban megesappant theologus benlakók létszáma megengedi. A theologusok a jövő tanévre lakbérül 120, s a jogászok és főgimn. tanulók 140 koronát fizetnek. — Eperjesen 1916 július 1-én.
Dr. Szilávik Mátvás, a „Theol. Otthon“ felügy. tanára

Pályázatok és hirdetések.

Hirdetmény.

A debreczeni református kollegiumnak a királyi magyar tudomány egyetem hallgatói számára felállított s modernül felszerelt internátusában az 1916/17 iskolai évben 50 hely lesz betölthető. Különböző jótéteményes fokok szerint az internátusi tagok egyenként 700,—600, 480,—280, és 140 K. díjat fizetnek. 700 K.-ás helyre nem református vallásuak is felvétetnek. A szülők vagyoni állapotáról, az előző év tanulmányi eredményéről szóló hiteles igazolványokkal felszerelt kérvényeket az internátus igazgatóságához (Debreczen, református Kollégium) augusztus 20-ig kell benyújtani.

Pályázat.

A *haboldi* (Sopron m.) egyházközség pályázatot hirdet megüresedett *lelkészi állására*.

Javadalom: a) 3 szobás tehermentes lakás, mellékhelyiségekkel és kerttel. b) Készpénzben 339 k. 60 f. c) Minden evang. ház után (jelenleg 215 ház van) egyenként $\frac{1}{4}$ pozsonyi mérő buza és $\frac{1}{4}$ pozsonyi mérő rozs (jelenleg tehát összesen 6668 liter termény.) d) 25 köbméter tűzifa házhoz szállítva. e) 142 liter (urvacsorai célra is szolgáló) bor. f) 11 hold szántóföld és rét 1200 □ öles. g) Stóla. Az államtól fizetéskiegészítésül eddig 669 k. 43 f. kongrua A filiákba a funkciókhoz fuvar jár, mit a felek pénzben is megválthatnak.

Az anyaggyülekezethez 4 filia tartozik. Összes lélekszám 1300. A filiák mind közel vannak; háromban állami elemi iskola van, melyekben a lelkész a hitoktatást és énektanítást ellátni tartozik. Ezért eddig az államtól összesen 220 kor. hitoktatói díjat a kerülettől pedig 300 kor. fuvar általánynál élvezett. Az egyházi zenében és éneken való jártasság kívánatos. *Istentiszteleti és hitoktatási nyelv német.*

A kellően felszerelt kérvények bezárólag július hó 20-ig hozzám küldendők.

Ágfalva (Sopron m.) 1916 július 1-én.

Scholtz Ödön
esperes.

2-1

Most jelent meg!

KÉZI AGENDA

Templomi és halotti imák, szertartási beszédekkel.

Lelkészi használatra.

Irta GYURÁTZ FERENC

pápai evang. lelkész és dunántúli evang. püspök.

Harmadik kiadás.

— Ára füzve 7 K., vászonkötésben 10 kor. —

Kapható **Kis Tivadar** könyv és papirkereskedésében **Pápa** Főutca 21.

MOST JELENT MEG!

'PROTESTÁNS ESTÉK'

Felolvasások.

A vallás, nevelés, irodalom, történelem és társadalom köréből.

A reformáció 400 éves emlékünnepeére szerkesztette:

KODÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár.

III. kötet.

Ára 12 korona.

Kapható:

Kócai Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Hamermayer-Károly-u. 1.

Legélszerűbb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bélyegeken beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

Most jelent meg!

Déli végeken

költemények.

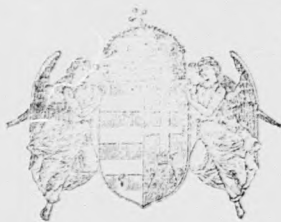
Irta SZÁNTÓ RÓBERT

— Ára 2 korona. —

A tiszta jövedelmet az elesett magyar népfelkelők özvegyei és árvaí támogatására fordítjuk

Megjelenik és kapható

Scholtz Testvérek könyvkereskedés.
Budapest IX., Ferenc-körút 19—21 sz.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Győr-
város.

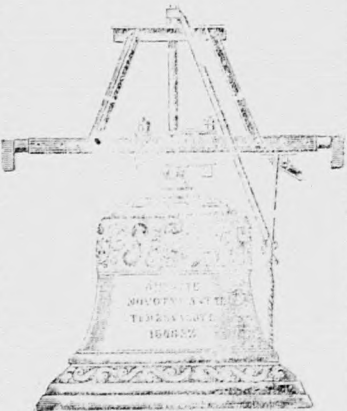
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját taalmányu

új modoru áflyukasz-
tíff harangjait,

melyek felső részükön a hegedűhöz hasonló 8 ala u nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modoruk. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz kiállításon mille iumi nagy éremmel kitüntette.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztényen szépirodalmi, családi és ifjusági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGYERESY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 4 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztényen családnak és minden keresztényen ifjúknak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztényen magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mufafvsz. ingyen küld a kiadóhiv.

Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacso-ra-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkanecók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javitásokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.